

mabila, da je bil deloma preglasen. Buren trikraten aplavz je izval v vlogi Gremina mogočni basist, Rus Pestkovski, ki je dovršeno pel briljantno arijo: „Ljubezni je ves svet pokoren in njen je sad vsem blagotvoren“. Filipjevno, pestunjo, je pela gospa Glivarčeva povsem dobro s sigurnim izrazom v petju in igri. Tudi gospod Patočka kot Sareckij in gospod Lang kot Triquet sta bila v sicer mali vlogi na svojem mestu. Posebno priznanje pa zasluži odločni, sigurni nastop zbora, osobito moškega v tej operi. Tako krepkega, točnega moškega zbora, kateremu so osobito mogočni basisti sijajna podpora, že davno nismo slišali. Z vidno zadovoljnostjo je občinstvo pozdravilo tak izboren nastop zbora. Bilo vedno tako! Vojaški orkester je bil prav dober in točen in vedno v soglasju s petjem in dejanjem. Na celotnem uspehu je pa posebno čestitati gospodu kapelniku Benišku, ki je vsestransko pripomogel do sijajne uprizoritve „Onjegina“, katerega je, dasi mu je bila le klavirska partitura na razpolago, sigurno in z umetniškimi razumom dirigiral.

Pahor.

Vseslovansko gledališče na Dunaju. Znana češka igralka-umetnica na dramatičnem polju, gospa Laudova, vdova po umrlem poslancu Hořici, je predavala dne 11. decembra pr. l. v Slovanskem klubu v Pragi o svojem gostovanju na ruskih in poljskih gledališčih. Po končanem predavanju je predlagala, naj bi se ustanovilo vseslovansko gledališče na Dunaju, v katerem bi igrala vsa slovanska gledališka društva po eden mesec ali pa tudi dalje. — Velika večina govornikov vseh slovanskih narodov, ki so bili zastopani na tem večeru, je sprejela ta predlog z navdušenjem. „Slovanski klub“ v Pragi se bode s to zadevo temeljito bavil in ta lepa misel je pač vredna, da se zanjo zanimajo odločilni krogi tudi na Slovenskem. Gospa Laudova je znana ne le kot umetnica, ampak tudi kot nenavadno naobražena dama, ki govori vse slovanske jezike in ki uporablja vse svoje moči v uresničenje slovanske ideje. Ni dvoma, da bi se odzvala tudi vabilu na ljubljansko gledališče ter se na ta način seznanila tudi z našimi razmerami. *M. Meža.*

Upodabljajoča umetnost.

Cesarjev spomenik v Ljubljani. Presojevalni odbor za spomenik, ki se ima postaviti cesarju v Ljubljani, je prve dni meseca decembra minolega leta dovršil presojo došlih osnutkov. Prvo darilo (800 K) je dobil akademični kipar Svitoslava Peruzzi, drugo (600 K) akademični kipar Fran Bernekar in tretje (400 K) akademični kipar Ivan Meštrovič, vsi trije na Dunaju. Poleg teh so dobili trije načrti pohvalno priznanje. Vseh osnutkov je bilo 12. Ker kažejo vposlani modeli važen in pomemben napredek slovenske umetnosti in ker so dokaz, da je danes kiparstvo pri nas na jako častni stopinji, hočemo v eni prihodnjih številkih podati čitateljem obširnejši popis in oceno glavnih načrtov. *I. Š.*

Valvasorjev spomenik v Ljubljani. Prve dni decembra 1903. leta je dobila Ljubljana nov, pomenljiv okras: pred deželni muzejem so postavili spomenik slavnemu kronistu naše domovine, baronu Vajkardu Valvasorju. Vsled neugodnih vremenskih razmer, ki niso dopuščale primerne ureditve prostora in spodnjih delov spomenika, se je odkritje izvršilo brez običajne slovesnosti. — Spomenik

je delo našega odličnega kiparja Alojzija Gangla, ki je komponiral in modeliral samo kroničstvo, obenem pa tudi izdelal načrte za podstavek. Valvasor je izražen v krepki moški dobi; stoječ ob malem postamentu, oblečen v običajno viteško nošo XVI. stoletja, drži v eni roki listino — pač del faksimila svoje knjige: *Die Ehre des Herzogthums Kraia* —, z drugo prosto roko pa dela primerno gesto, kakor bi hotel nuditi in razlagati rojakem svoje epohalno delo. Figura je 3.40 m visoka in ulita iz bronu. Litje je preskrbela tvrdka Krupp na Dunaju, ki je naslednica nekdanje, po Fernkornu ustanovljene c. kr. bronaste livarne. Ulita je bila v štirih kosih, ki so se pozneje primerno združili. Liv je brez hibe in ni potreboval nikake cizelacije, ki je vobče umotvorom le v kvar. Samo šivi so umetno zadelani, da jih oko ne zapazi. Vse drugo je tako, kakor je prišlo iz rok umetnika Gangla. Teža soli je 1600 kg. — Postament je izklesal ljubljanski kamenosek Feliks Toman iz pohorskega granita. Oblika ima piramidno; kamen ni likan, temuč na grobo odsekan (rusliciran). Dviga se iz izdatnega prstenega nasipa. Visok je 4.20 m, a kvadratni tloris meri 5.20 m. Na sprednji, proti mestu obrnjeni strani nosi iz bronastih črk, ulitih v tukajšnji Samassovi livarni, priprosti napis: Valvasor. — V umetniško oceno se danes ne spuščajmo. Le toliko naj bode omenjeno, da kaže kip jako fino silueto in da se na njem takoj spozna mojstrska roka Ganglova. Ker Muzejski trg še ni reguliran, je treba spomeniku odkazati začasen prostor na desni strani muzeja, prostor, ki ni posebno pripraven za spomenik. A Ljubljana sploh nima prikladnih trgov za take spomenike in zato je le želeti, da se kmalu regulira Muzejski trg, spomenik pa prenese na njegovo sredo, kamor je pravzaprav namenjen. Spomenik je naročilo naučno ministristvo, ki ga pozneje pokloni Ljubljani. Ljubljana pa mora biti hvaležna za plemeniti in krasni dar, ki je nova znamenita olepšava naše stolice!

I. Š.

Groharjevi najnovejši sliki. Naš slikar gosp. Grohar je ravnokar dovršil dva portreta. En portret je študija, posneta po modelu nekega gorenjskega starčka. Gorenjec, iz rojstne vasi slikarjeve, sedi za mizo, desnico držeč na njej, kakor da zahteva polič dobrega vina. Izraz obličja je povsem naraven, inkarnat zdravordečkast, vse držanje realistično. Manira risbe je moderna, impresionistiška. Ta Gorenjec je pravi umotvor in je še boljši, nego je bil njegov „Peter“ na I. umetniški razstavi. — Drugi portret Groharjev pa je podoba rajnega ljubljanskega velikega trgovca Fr. Sočvana. Naročila ga je mestna hranilnica, ker je bil pokojnik prvi njen predsednik. Čeprav je moral Grohar slikati samo po fotografiji, je vendar doprsna podoba dovolj plastična in inkarnat obličja portretovančevi starosti popolnoma primeren. Umetnik Grohar napreduje krasno v vsakem ozirju.

A. A.

Splošni pregled

Dr. Josip Vošjak bo praznoval dne 4. januarja t. l. svoj sedemdesetletni rojstni dan. Naj bi nam ohranilo nebo še dolgo vrsto let marljivega pisatelja in odličnega rodoljuba!

Herbert Spencer †. Dne 8. decembra pr. l. je preminil v Brightonu eden največjih mislecev sedanjega časa — Herbert Spencer. Narodil se je l. 1820. v Derbyju in je užakal torej lepo starost. O Spencerju, ki je vreden, da ga naši čitatelji natančneje spoznajo, nam je obljubljena članek za letošnje leto.